Година II. 8 страници. Варна, 2 май 1926 год. Цена 2 лева Брой 96

ВРЕМЕ

Недѣлно издание.

ОБЯВЛЕНИЯ: по 1·50 лева квадратенъ сантиметръ; приставски 1 левъ на дума.

Урежда Редакционенъ комитетъ. Редакторъ: КИРИЛЪ ДОБРЕВЪ

Абонаментъ на недѣлното издание: 50 лева за 6 месеци, 100 лева за година.

КИНО „ПАЛАСЪ"

Недѣля и Понедѣлникъ.

1. Крачунъ и Малчо студенти.

2. Крачунъ и Малчо на морето.

Дневни 2, 3½, 5, 6½.

Вечери 8 и 10 часа.

Възкресение!

Презъ вековетѣ, въ далечното минало на человечеството единъ само лжчъ блѣсти и осветлява пжтя на живота. Този лжчъ сътворенъ отъ любовьта на едно велико сърдце, остана самотенъ въ хаоса на мрака, въ тъмнинитѣ, вередъ които ние, хората, се лутаме безпомощни и безнадежни.

Разбрахме ли ние жертвата на кръста? Познахме ли въ страданията на Свръхчовека нашитѣ собствени прегрешения и какво сторихме отъ тогава, за да се поправимъ?

Все още сжщитѣ грѣшници сме ние, станали сме дори още по-зли, по-завистливи, по безмилостни и отъ нашитѣ прадѣди. И днесъ ние се гонимъ и унищожаваме, и днесъ ние бѣгамъ отъ истината и днесъ ние градимъ нашето щастие върху нещастието на ближния си. Человечеството е все още разединено, заблуда и егоизмъ все още направляватъ неговитѣ сждбини, по всички пжтища на земята все още то страда, защото не се съзнава и нѣма искрено сърдце!

Възкресение!

Въ тайнитѣ трепети, които обзематъ нашитѣ изстрадали души презъ тая свята нощь нека познаемъ онези надежди, които ще ни спасятъ. Защото все пакъ ще дойде день, когато ще трѣбва или да станемъ истински братя или да се унищожимъ до единъ. Човека има жестока сждба, защото има разсждъкъ и самъ кове сждбата си. И защото разсждъка му е пустъ, а сърдцето и душата — жестоки, затова и сждбата му е жестока и пуста.

Възкресение!

Да просветлимъ нашитѣ изстрадали души и да дадемъ воля на радостьта си! Днесъ е тържественото споменъ на миналото, когато Синътъ Божи пожертвува за нашето спасение своя земенъ животъ. Нека покажемъ, че неговата жертва е дала плодове — че ние сме станали истински хора, съ благородни пориви въ сърдцето, съ чувства на всемирно братство, съ дългъ къмъ себе си и къмъ другитѣ. Въ песеньта за могжщата сила на безсмъртието нека видимъ не само възкресението на Свръхчовека но и нашето собствено възкресение — издигнати и спасени отъ тинята, въ която тлѣемъ!

Възкресение!

Въ звънътъ на нощнитѣ камбани нека ние чуемъ възвестяването на онази свещенна заря, която носи миръ и щастие на человечеството!

Да бждемъ готови за този тържественъ день! Въ тихитѣ молитви на тая свята нощь нека ние съзремъ онѣзи чудни възнения, които все още тревожатъ нашиятъ вжтрешенъ миръ и които сж вдъхновенитѣ начала на примирението и успокоението на цѣлия святъ!

Кирилъ Добревъ.

Братя Владигерови

При общата суровость и вънюща нерадость на нашия животъ — все се явяватъ понѣкога събития, които повдигатъ духа, подкрепятъ вѣрата и подхранватъ надеждата за по свѣтли и по-добри дни у насъ. Едно отъ тия събития е и дохождането на братя Владигерови. Тия най-млади отъ нашитѣ известности на западъ сж наистина една радваща сърдцето и душата двуклонка, която все по-мощно, по ярко и по жизнено се разцъвтява всѣка нова пролѣть. Особено дава обиленъ животъ, движение и сокове на тази клонка Панчо Владигеровъ.

За гордость на нашата нация, ние имаме вече творецъ музикантъ, който черпи съ пълни шепи отъ съкровищницата на народната душа и влива нови струи, свѣжи струи въ общочовѣшкото хранилище на ценности — вѣчното, мирово изкуство.

Панчо Владигеровъ не е единъ епигонъ, каквито сж мнозинството млади, не само единъ талантъ — нарѣзващъ майсторски по повърхностьта на най-ефирното отъ изкуствата — той е вглѣбенъ въ недрата на музиката творецъ, смѣлъ водолазъ, изваждащъ изъ глѣбинитѣ на народното творчество мотиви, които претворява въ ценности съ мирово значение.

Съ размаха на стихия той разширя народнитѣ ни мотиви до най-крайнитѣ предѣли на тѣхното развитие и разтежимость — изчерпва всичкитѣ възможности на тѣхнитѣ превращения, вариации и модификации.

Съ технически замахъ, достигащъ до геничлость, той твори музика отъ най-висшъ рангъ — и все пакъ сѣкашъ тоновитѣ средства и обемъ на клавира не стигатъ за размаха на неговия полетъ.

Ето това е вече творчество — не техническо, не мимолѣтно, а вѣчно — отъ голѣмъ стилъ и размѣръ.

Народната ни музика — неизчерпаемо богатъ източникъ за вдъхновение отъ високъ полетъ — дано винаги подкърмва и подхранва гения на Панчо Владигеровъ — за да спечелимъ съ това за народа си истинска културна победа на мировата арена на състезанията.

Както е Шопенъ за поляцитѣ. . . Нека Панчо Владигеровъ разнесе по свѣта безкрайната мжка на нашия народъ — да прозвучи наредъ по мира българската музика и българската душа въ български симфонии, легенди и опери.

Допълнение на композиста, неговъ двойникъ, негово живо ехо е брата на Панча — Любенъ Владигеровъ. Трогателно сътрудничество между двама братя по кръвь и по изкуство! Виолониста Владигеровъ е вече твърде много надрасналъ себе си — за да бжде достоенъ изпълнитель на братовитѣ си вдъхновения. Той има размаха на инструменталистъ въ голѣмъ стилъ!

Ние трѣбва да се радваме и да обгърнемъ съ любовьта си тия най-млади носители на българската слава въ чужбина — по мила и по привѣтлива за тѣхъ, отколкото родната земя.

Иванъ Камбуровъ

Д-ръ А. М. Гушперезъ

вътрешни женски и детски болести и гинекология

Приема болни сутринь и следъ обѣдъ.

Прегледа осигурени работници ул. 15 линия, № 16, IV уч.

Д-ръ С. Менахемовъ

ул. Драгоманъ № 29

Варна

вътрешни и кожно-венерически болести

Дезидеръ Коцтолани.

Живота е тайнственъ.

(Преводъ отъ унгарски)

Къмъ полунощь. Прибирамъ се у дома. На улицата — снѣгъ, тишина. По тая бѣлина вървятъ две момичета.

Нѣкжде къмъ средата на моста азъ ги настигнахъ. Трескаво говори едното. Азъ намалявамъ ходътъ си, подслушвамъ ги.

„Не може да се разкаже колко страда горката! Тя опита всичко но и всичко бѣ направно. Напоследъкъ тя пакъ отиде горе, при мжжа си".

Съ моитѣ снабдени съ гумени токове обувки пристжпвамъ внимателно, за да не ме чуятъ. Момичето, което разказва, има блѣдо, измжчено лице. Малкото му уморено гласче трепери като едно болно птиче въ тъмнината.

„Мжжътъ, естествено не бѣ у дома си. Тя седна на канапето, чакаше. Тя искаше сам да види дѣтето си. Цѣли два дни вече не бѣ яла. Представи си, цѣли два дни! Тя помоли за чаша вода".

Момичето, което разказва това, носи на главата си ешарпъ а приятелката й, която носи шапка и е едно възстарично вече но симпатично момиче, я слуша; дълбокитѣ й черни очи блѣстятъ. Понѣкога приятелката очудена притиска устната си съ ржка.

„Да. Най-после мжжътъ й се върна. Той не се грижеше за нея, отнесе се, както обикновенно, подсвирваше си. Презъ цѣлия денъ той бѣ пиянствувалъ. Въ последно време въртялъ се винаги около кръчмитѣ. И сега се връщалъ отъ тамъ".

Двѣтѣ момичета стигнаха до единъ фенеръ. Тукъ, въ разпръснатата светлина показа се тѣхната бѣднотия и грижа, сиротскитѣ имъ дрехи и коси. Азъ почнахъ да се упрекавамъ. Винаги седя си у дома, имъ доволно и съвсемъ не се грижа за живота.

„Той я би. Да, омразниятъ, той я би. Хвърли се върху нея, ревеше съ всички сили. Дърпаше я за дългата, хубава коса".

Като че ще я одуши. Останалото не разбирахъ. Само тия скръбни думи ми дѣйствуваха болезнено, като че тѣ изливаха отъ дълбочината на душата й. Тя почна по-тихо да говори. Господи, колко много тайни има, които азъ не забелѣзвамъ и които едно такова просто, неизвестно момиче носи съ себе си въ нощьта! Приятелката навежда глава, тжжна е, трогната е отъ това, което тя чу. Ето, тия нощни изповѣди трѣбва да се пишатъ, тия тжжни истории, отъ които откъслечни части насилиха ухото ми.

„Детето й бѣ тогава отдавна вече мъртво".

Азъ се влача следъ тѣхъ, равнодушенъ. Живота е тайнственъ. Въ какви ли отношения разказвачката може да е къмъ тая нещастна жена? Не е ли тя нейна леля? Нейна сестра? Нѣкоя позната? Не знамъ. Вървя по следитѣ имъ, съвсемъ близо до тѣхъ. Сега тя заговори по-високо:

„Но, третия. Той е най-интересния. Третия актъ".

Азъ се спирамъ, гледамъ следъ тѣхъ. Една усмивка се появява на устнитѣ ми, но веднага замръзва.

Бѣдната. И тя се връща отъ нѣкой театръ. Както и азъ.

Благодарность

Въ невъзможность да благодарятъ на всѣкиго по отдѣлно, синоветѣ, семействата и роднини на покойния

Пандели Георги Золасъ

молятъ всички, които почетоха паметьта на починалия да намерятъ тукъ израза на сърдечнитѣ имъ благодарности.

La famille de feu

Pandeli Georges Zolas

dans l'impossibilité de répondre individuellement à toutes les personnes qui leur ont témoigné de la sympathie à l'occasion du décés de leur regretté père et parent, les prient de trouver ici leurs remerciements émus

Стокови борси

ВАРНА.

Презъ изтеклата седмица въ варненската стокова борса станаха следнитѣ сдѣлки:

Понедѣлникъ, 26 априлъ продадоха се 2 ваг. кукурузъ по 390 лв., 3 ваг. бобъ по 450 лв. и 1 ваг. зимница по 765 лв. Недѣля и понедѣлникъ пристигнаха въ Варна вагони 14 зимница, 44 кукурузъ, 3 ечмикъ и 4 кюспе. Следъ пладне извънъ борсата 13 взг. кукурузъ цени 315 лв. (Пордимъ) 350 лв. (Козаревецъ), 375 лв. (Преславъ) 377·50 (Ломъ) и 385 лв., 3 ваг. зимница 662.50 (Вълчи-Долъ, 73.5—13—7) 665 лв. (Шейтанджикъ (73·6—18—5) и 667·50 (Разградъ) 1 ваг. ечмикъ 410 лв.

Вторникъ, 27 априлъ. 2 ваг. кукурузъ по 380 лв., 4 ваг. зимница 680 лв. (Добрина и Ишикларъ) и 690 лв. (Каспичанъ), 3 ваг. бобъ 450 лв. (Каспичанъ) и 460 лв., 1 ваг. ечмикъ 435 лв. Сточни продажби отъ 26 априлъ: зимница 25 тона пристигнаха въ Варна багони: 4 зимница, 15 кукурузъ, 2 бобъ, 1 ечмикъ и 2 кюспе.

Следъ обѣдъ продадоха се: 22 вагони кукурузъ по 362·50 (Белени, Ясенъ), 365 лв. (Свищовъ) 370 (Комарево, Телишъ, Добрина, Ломъ, Ясенъ, Ишикларъ, Каспичанъ, Крушето, Гебедже, Каспичанъ) и 372·50 лв.

Сряда, 28 априлъ: 16 вагони кукурузъ 370 и 372·50 лв. (Каспичанъ и Д. Джбникъ) 6 ваг, зимница 620 лв. (Каспичанъ № 21631 — 73.8—32—3.5), 640 лв. (Каспичанъ № 20010 — 73.7—32 -3.5), 690 лв. (Шейтанджикъ № 1371 — 74.8—12—5), 710 лв. (Дралфа) и 730 лв. (Шейтанджикъ № 20281 — 76—5—2).

Следъ борсата продаде се 1 ваг. зимница (Ясенъ 74.4—18—5) по 652·50 лв.

Четвъртъкъ, 29 априлъ: 8 вагони кукурузъ по 360 лв. (Пчеларево, Шуменъ и Ясенъ) 365 лв. (Мъртвица 2102 и Глогина) и 370 лв. (Пордимъ, Мъртвица и Две Могили) 1 ваг. зимница (Преславъ, 76.5—2—3) по 730 лв.; 1 фий по 540 лв. и 1 бобъ по 450 лв. Сточни продажби по 28 шил. 10 тона бобъ. Пристигнаха на 29 вагони: 7 зимница, 11 кукурузъ, 1 бобъ и 6 кюспе.

Следъ обѣдъ налични сдѣлки зимница 30 тона (78.1.—8,—4) 720 лв. (79.3—5½—3½) 740 лв.

Четвъртъкъ, 29 априлъ налични сдѣлки зимница 60 тона (х. т. 77, теж. 3, чужди 5) 745 лв. (78—6½—2) 750 лв. (78.5—4—1½) 755 лв. (79.2—2—½) 755 лв.

БУРГАСЪ.

Презъ течение на изтеклата седмица продадоха се въ бургазката стокова борса.

Понедѣлникъ, 26 априлъ преди пладне ржжь 15 тона по 445 лева. Следъ обѣдъ налични сдѣлки, зимница 105 тона (х. т. 77.5, ржжь 6 чужди 3½) лева 745 лв. (78.4—5½—3) лева 755 и (80.7—1¼—1) лева 777 лв. Жито 15 тона (81 — само чужди 2) 765 лв. и ржжь 10 тона по 465 лв.

Вторникъ, 27 априлъ преди обѣдъ зимница 75 тона по 730, 740, 747, 752·50. Следъ обѣеъ налични сдѣлки жито 30 тода (х. т. 81.8, примеси само чужди 1¾) 762·50 лв. (80.8—2½) 760 лв. Сточни сдѣлки зимница 30 тона 746 и 765 лв.

ЧУЖБИНА.

Пирея, 26 априлъ, американско жито № 1 по долари 7.40 (лева 1028.60) № 2 по долари 7.05 (лева 9799.50). Бургаско жито шил. 265 (лева 8943·75 за 1000 кгр.), югославянско жито шил. 240 (лева 8100). Брашно Нелсонъ № 0 долари 9.10 (лева 1264.90).

Анверсъ, 26 априлъ зимница устойчиво, безъ изменение. Кукурузъ — на спадане, номиналъ 132 шилинга — 442 лв. за 100 кг.

Анверсъ, 27 априлъ: зимница — по малко твърдо, кукурузъ — слабо номиналъ 131 шилинга — 438 лв. за 100 кгр.

Анверсъ, 28 априлъ зимница — тихо, кукурузъ: спадане: 129 шилинга — 432 лв. за 100 кгр.

Кооперациитѣ въ Варненско.

Отъ нѣколко години се отбелѣзва вредомъ въ страната ни, отрадното явление по отношение засилването на кооперативното движение. Сѫществующитѣ по стари, основани преди войнитѣ, кредитни земледѣлски кооперации до голѣма степень почнаха да проявяватъ една по интензивна дейность. На много мѣста изникнаха нови други кооперации, а въ селата дето въ това отношение сѫ останали по надире идеята за кооператизъма е завладяла вечъ умоветѣ на мнозина и е на пѫть къмъ реализирането си. По тоя начинъ кооперацията и у насъ въ България спечели много свои привърженици и жарки крепители. Нѣкои отъ ратницитѣ, които иматъ единъ голѣмъ активъ задъ гърба си въ това отношение, ние виждаме застанали на чело или пъкъ въ първитѣ редове на нашето държавно управление да продължаватъ съ жаръ да бранятъ кооперативното движение както отъ нападки, а така сѫщо и отъ посегателство. Тѣ добре знаятъ, че нашето младо кооперативно движение се нуждае още отъ подкрепа, безъ каквато то ризкува за дадено още време, да се спѫне. На сѫщитѣ сѫ известни добре перипетиитѣ презъ които е преминало кооперативното движение въ нѣкои отъ по напредналитѣ европейски държави като Дания, Чехия, Холандия и др.

Кооперациитѣ у насъ сѫ зарегистрирали успехъ най-много въ областьта на кредита, като въ голѣма степень сѫ могли да избавятъ членоветѣ си — стопанитѣ земледѣлци отъ хишническитѣ домогвания на селскитѣ лихвари. Постигнатиятъ, обаче, въ това отношение успѣхъ днесъ не може да зедоволи селското стопанство, върху което стопанство изменилитѣ се икономически условия наложиха нови задачи за разрешение. Тия нови задачи сѫ: заздравянето на селското стопанство и модернизирането му съ огледъ не създаденитѣ вследствие на войнитѣ стопанско икономически условия. Въ това отношение ние не можемъ да се похвалимъ съ какъвто и да е било активъ. Усилията на отдѣлнитѣ кооперации или сѫ претърпявали пъленъ крахъ или пъкъ далечъ не сѫ могли да оправдаятъ възлаганитѣ първоначални надежди. А всичко това не е оставало и не ще остава незабелезано за кооперациитѣ отъ съседнитѣ населени мѣста. Грешкитѣ на еднитѣ ставатъ причина за бездействието на другитѣ. Това положение засегащо живота на кооперациитѣ въ Варненско много ярко бе изнесено отъ инспектора по кооперациитѣ при тукашния клонъ на Б. З. Б. г. Тодоровъ въ състоялата се презъ м. Докемврий м. 1925 гоп. кооперативна конференция въ гр. Варна. Изтъкна се по единъ безсъмненъ начинъ, че причинитѣ на всичко това се криятъ въ липсата на съгласувана и системна културно стопанска работа отъ страна на кооперациитѣ. Като изходно начало отъ това хаотично положение г. Тодоровъ изнесе, дълго проучваната при съдружничеството на нѣколцина ратници въ тая область, идея за създаването на единъ колтурно-стопански комитетъ. Конференцията съ своята резолюция възприе тая идея. Задачата на тоя комитетъ е да дава напѫтвания и да подлага на контрола всички решения на кооперациитѣ и тѣхното районо съюзяване относящи се до тѣхната культурно-стопанска дѣйность. Тоя комитетъ ще бѫде при Районния съюзъ на кооперациитѣ въ Варненско и ще се състои отъ представители на Б. З. Банка, съюза на кооперациитѣ, подвижната земледѣлска катедра, Окр. Постояна Комисия и представители на всички останали институти, които по-вече или по-малко боравятъ въ областьта на земледѣлското производство въ окрѫга. За всички ония, които сѫ повикани да работятъ за повдигане нашето земледѣлско стопанство, е ясно отъ какво голѣмо значение ще бѫде дѣйностьта на тоя комитетъ. Още по отредното въ случая е, че тукъ имаше за смѣтка на цосегашното разединение задружното дѣйствие на всички институти и лица, които служатъ на и въ селското стопанство. Това е знаменателно за българската действителность, не закѫснека съ голѣма възторженость да се повикнатъ едни, а други и то напълно компетентни въ тая область — дѣйцитѣ около общия съюзъ на Бъл. Земл. Кооперации считатъ резолюцията на конференцията по тоя въпросъ като исторически документъ.

Впрочемъ, не остава друго освенъ да пожелаемъ щото така образувания стопанско культуренъ комитетъ да се конституира и да заработи часъ по скоро — нещо което се налага отъ въпиющата нужда да бѫдатъ възстановени, възвърнати и разгънати стопанскитѣ сили въ Родината. Нека най-послѣ да се знае, че отъ дейностьта на Варненския стопанско кубтуренъ комитетъ ще зависи извикването на животъ на такива комитети и въ останалитѣ окрѫзи на страната ни.

П. Н. Антоновъ.

Морска хроника.

Презъ седмицата движението на параходитѣ въ Варненското пристанище е било както следва:

Заминали параходи. На 26 априлъ замина „Албания" (италиянски) съ 407,193 кгр. върнени храни. На 22 априлъ заминаха „Хенри Фресине" (французки агенция Дюрони & Раделия) съ 843,183 кгр. върнени храни и др. за Марсилия. На 28 априлъ замина „Феодосия" (германски) съ 2,155,787 кгр. върнени храни и пр. „Донау" (холандски) безъ товаръ за Кюстенджа.

Кино Ранковъ

Клонъ на театръ „Одеонъ"

СОФИЯ.

ПРАЗДНИЧНА ПРОГРАМА

Недѣля и понедѣлникъ
1 и 2 день на Великдень

ЦИГУЛАРЧЕТО

Последния филмъ на малкия царь на екрана

ДЖЕКИ КУГАНЪ

преди да напусне киното.

Вторникъ, Среда и Четвъртъкъ

Великолепния филмъ

ЦЕЛУВКАТА на СМЪРТЬТА

Z-à la mort!

съ на всички познатата Фернь Андра и най-добрия итал. арт. Емилио Галионе.

Дневни 3 и 5 часа Вечерни 8 и 10 часа

Специална празднична музика.

петъкъ 7, сѫбота 8, недѣля 9 априлъ

Кои сѫ тритѣ желания на жената?

1. Да бѫде красива.
2. Да изглежда красива.
3. Да остане вечно красива.

Една величествена постановка пълна съ най-прелестни изненади за любителитѣ на филма и на . . . хубавитѣ модерни, изтънчени жени!

МАТЕЙ НЕДКОВЪ Първостепененъ складъ на гарантирани аналинови бои и вълнени прежди.

ХРОНИКА

Къмъ читателитѣ ни. Освенъ на нашитѣ досегашни абонати въ Варна и извъ царството, отъ настоящия брой изпращаме и на нѣкои други фирми и лица и то само въ Варна. Ние молимъ всички, които получатъ за пръвъ пжть нашия вестникъ, да го прочетатъ и ако списването му имъ се хареса, да го задържатъ. Съ това тѣ се задължаватъ да ни бждатъ абонати само 3 месеца срещу 25 лв. Ако превъ това време тѣ удобрятъ списването и тенденциитѣ му (вестника е независимъ, безъ всѣкаква политическа цѣль) могатъ да останатъ и за напредъ наши абонати, като ни изплащатъ по 25 лв. за тримесечие.

Недѣлното издание „Време" има вече 1546 абонати (отъ които въ Варна 824) а общъ тиражъ (съ ржчна продажба) надъ 4000 броя. Вестника ни, обаче, ще може да се списва значително подобре и да се издава вѣчка седмица въ увеличенъ форматъ (8 страници) само ако увеличи числото на своитѣ абонати.

Абонатитѣ се умоляватъ да запазятъ добре квитанциитѣ, срещу внесенитѣ имъ абонаменти. Защото съгласно едно споразумение между Художественния домъ и редакцията ни, нашитѣ абонати ще иматъ право на входни билети съ намалени цени (отъ 20 до 50%) за спектаклитѣ (концерти, сказки и пр.) които Худ. Домъ ще уреди.

А тази година въ програмата на Дома личатъ имената на Морфова, Прокопова, Мара Фратева Христова, Констанца Кирова, Ана Тодорова, Славко Поповъ, Проф. А. Митовъ и пр.

Абонатитѣ ни ще получаватъ билети още въ предварителната продажба и то само срещу представени квитанции.

Градския театръ предъ разтление. Въ варненския градски драматиченъ театъръ ставатъ съвсѣмъ не насърдчителни нѣща. Артиститѣ, като, че сж се раздѣлили на двѣ групи, които сж си открили борба. Въ четвъртъкъ подадена е на кмета г-нъ П. Стояновъ едно изложение, подписано отъ седемъ между най добритѣ артисти на театъра (Шиварова, Богдановъ, Диневъ, Георгиевъ, Громовъ, Дянковъ и др. въ което се иска отстраняването на главния режисьоръ. Последния се обвинява, че е увеличилъ своитѣ и други проценти безъ надлежно удобрение, че взималъ за нѣкакви костюми на народния театъръ наеми по 3000 лв. месечно и пр.

Ние мислимъ, че не по тоя пжть ще се помогне на театралното дѣло въ Варна. Артиститѣ, тъй или инъкъ, трѣбва да се търпятъ като си правятъ взаимни отстжпки. Само съ взаимни искрени усилия и съ творческа работа може да се изгради едно добро дѣло.

Намалени износни мита. Съ цѣль да се увеличи износа на мѣстнитѣ произведения въ Ромжния, ромжнското правителство е решило да се намалятъ износнитѣ мита на следнитѣ стоки:

1. Износнитѣ мита на дървенитѣ произведения — обли и жглести се намалява съ около 30%, за борения материялъ и съ около 40% за джбовия.

2. Митото за добитъка ще се намали най малко съ 2000 леи на глава за едрия добитъкъ и съ 400 леи на глава за свинетѣ. Въ тая пропорция ще бждатъ намалени и митата за овцитѣ и др. дребенъ добитъкъ.

3. За насърдчение на дребната индустрия износнитѣ мита на мебелитѣ се намаляватъ отъ 4000 на 2000 леи на вагонъ.

4 За износа на пжкората не се изисква специално разрешение както до сега ще се плаща само 350 леи на вагонъ — единъ видъ статистическа такса.

Секвестирани взимания български. Въ варненската търгов. инд. камара се намира единъ списъкъ на лицата български поданници, които иматъ въ Англия секвестирани взимания. Тия български търговци и др. които иматъ задължения къмъ английски поданници, могатъ да се компенсиратъ чрезъ лицата, упоменати въ горния списъкъ.

Книжнина. Получи се въ редакцията: Натурфилософско четиво № 26. Ат. Илиевъ — Психоанализа, пансексуализъмъ и изкуство. Критиченъ очеркъ. Цена 15 лева. Издание на „Акация" — София, ул. Витошка 21 — Денкоглу.

Курсъ по пѣнение. Отъ 4 до 8 май въ Варна ще се уреди за първоначалнитѣ и прогимназиалния учители отъ варненски учебенъ окржгъ курсъ по пѣение, въ който ще се заучатъ текстоветѣ и мелодиитѣ на задължителнитѣ пѣсни, не заучени въ курса презъ Коледната ваканция.

Безработицата въ Англия. Статистиката за безработицата въ Англия показва къмъ средата на априлъ ново увеличение числото на безработнитѣ. Въ Англия е имало къмъ 12 априлъ 1,049,800 безработни, т. е. 86,000 повече отъ предната седмица.

НОВИНИ
ИЗЪ ЦѢЛЪ СВѢТЪ

Мемоаритѣ на „автомобилния царь Фордъ". „Пети Паризиенъ" е започналъ тия дни да печата мемоаритѣ на Фордъ. Въ първата статия обрисувана е въ едри щрихи кариерата на американския милиардеръ. Още 17 годишенъ Фордъ, противъ волята на баща си, напусналъ бащината кжща за да стане механикъ. Презъ 1892 г. той е постжпилъ като работникъ въ електрическото дружество Едизонъ. Въ малкото си свободни часове, които е ималъ на разположение, той е построилъ първия си автомобилъ. По късно той си е купилъ една малка работилница и е почналъ да строи автомобили. Понеже презъ време на едно надбѣгване неговитѣ кола сж имали голѣми успехи и името му е станало известно, още презъ 1896 г. той е пристжпилъ къмъ образуване на едно акционерно дружество. Отъ тогава почва той да произвежда масово автомобили. И непрекъснато работи той за усъвършенствуването на своитѣ модели. Презъ 1906 год. той е разполагалъ вече съ такива средства, че е успѣлъ да откупи всички акции на дружеството. Отъ тогава насамъ предприятието се е развило въ колосални размѣри. Презъ 1914 г. той е вече фабрикувалъ 78,000 автомобила, презъ 1919 г. единъ милионъ, а презъ 1921 год. Фордъ е отпразднувалъ своята 5 милионна кола! Отъ началото на 1926 г. всека голѣма фабрика на Фордъ изработва дневно най-малко 8000 автомобили!

Момичета или момчета. На единъ училищенъ класъ въ Швейцария отъ 34 млади момичета, директора е далъ следната тема за разработване „преимуществото, да бждешъ момиче". 22 момичета се изказали категорически, че въобще никакво преимущество не е, да бждешъ момиче тѣ биха предпочели да бждатъ момчета, защото само тѣмъ света е откритъ и имъ принадлежи. Едно момиче, напротивъ, защитило своя полъ съ основанието, че е щастливо да може да показва на момчетата, това на което едно момиче е способно. Останалитѣ 12 ученички съзнали преимуществото, да бждатъ мимичета, въ това, че тѣ раждатъ деца, управляватъ домакинство и — нѣматъ нужда да смѣтатъ толкова много, колкото момчетата.

Изчезналия градъ Описъ. Една научна експедиция на Филдъ Музеумъ, която заедно се учени отъ Оксфордъ е предприела изследвания въ Месопотамия, съобщила вече, че намѣрила изчезналия градъ Описъ. Още грьцкитѣ географи ни говорятъ за тоя градъ, който е изчезналъ въ пустинята и никой вече не познавалъ следитѣ му. Споредъ доклада на ржководителя на експедицията проф. Лангдонъ, открити сж въ сжщность три стари сушарски градове, които се споменаватъ и въ библията. Намѣренитѣ сждове и надписи даватъ доказателства, че единъ отъ тѣзи три градове е идентиченъ съ приказния Описъ, който преди 5000 до 6000 години е билъ въ своя разцветъ.

Външната търговия на Русия. Споредъ едно официално изложение на търговския комисариятъ на съветска Русия, цѣлия оборотъ на външната тжрговия на Русия презъ първитѣ три месеци на 1926 г. въ сравнение съ миналата година се е покачилъ 79% и показва единъ пасивенъ балансъ. Цѣлия обменъ съ европейскитѣ държави се равнява на 1,141,155,000 рубли, отъ които 508 милиона се падатъ на износа, а 633 милиона на вноса. Най-оживена е търговията съ Англия, която сама е изнесла 67 милиона и внесла за 42 милиона рубли. Търговията съ Германия е на второ мѣсто: внесла е за 39 милиона, а изнесла за 32 милиона. Съединенитѣ щати сж на трето мѣсто: изнесли за 8 милиона, а внесли за 41 милионъ.

Скрити печалби. Споредъ едно съобщение на „Ньой Фрай Пресе" въ Белградъ сж били силно възмутени отъ факта, че Щандартъ Ойлъ Компани, една всемирна фирма, която и у насъ има клонове, е скрила отъ печалбитѣ си, което е причинило цѣлъ скандалъ. Единъ депутатъ радикалъ е отправилъ до финансовия министъръ открито писмо, съ което обвинява горепоменатото предприятие, че редъ години то е фалшифицирало своитѣ търговски книги и по тоя търговски книги и по тоя начинъ е ощетило държавата съ милиони.

Щастие. На 19 априлъ т. г. Сенъ-Клу (до Парижъ) сж се състояли голѣми конни състезания. За наградата „де Коссе", състезание на равнища отъ 2400 метра, състезавали се 20 коня. Единъ неизвестенъ тригодишенъ конъ, Мюролсъ, собственость на нѣкой си Андрей Аврилъ, езденъ отъ Жокея Олие, излѣзълъ съвсемъ неочаквано пръвъ и спечелилъ побѣдата. Квота е билъ цѣла сензация! не всѣки 10 заложени франка се парали 3154,50 франка! Една дама, съпруга на единъ собственикъ на коне, който пусналъ на това състезание най-добрия си конь съ най-голѣмъ шансъ да спечели, заложила около 200 франка на коня на своя съпругъ. По погрешка обаче, тя поискала другъ номеръ — номера на Мюролсъ и по една такава щастлива случайность спечелила за единъ пжть 65,606 франка! Отъ дълги години въ Франция подобна крупна сума не е била спечелена отъ единъ конь и на единъ пжть.

Освобождени отъ данъци. Поради доброто финансово положение на на Канада, финансовия министъръ на сжщата страна е наредилъ да се освободятъ отъ всѣкакви данъци всички жители, които иматъ годишенъ доходъ по-малко отъ 600 английски лири (около 400,000 лева!)

Най голѣмитѣ водни турбини на свѣта. Помощнитѣ средства и материяли, които сж на разположение на техниката, сж днесъ толкова усъвършенствувани, че строятъ се вече машини, всѣка една отъ които развива стотици хиляди конски сили. Презъ 1920 г. при ниагарскитѣ водопади бидоха поставени три водни турбини всѣка една отъ по 37,500 конски сили, и тогава тѣ сж считаха, като най-голѣмитѣ машини на свѣта. Следъ петь години поставиха още една водна турбина отъ 70,000 конски сили. Но и този рекордъ бѣ надминатъ чрезъ поставянето на три нови турбини всѣка една отъ по 84,000 конски сили и тѣ сж днесъ най-могжщитѣ турбини въ свѣта. Всѣка една такава турбина тежи 634,000 килограма. Главната вълна и кована отъ едно единствено стоманено парче съ дължина 5,4 метра. Турбинния роторъ има диаметръ отъ 4,63 метра и тежи 45,300 кгр.

Вестникарската хартия. Д-ръ Г. Х. Родесъ, професоръ по индустриална химия въ Корнелъ университетъ на щата Нюйоркъ, тия дни е съобщилъ, че изработилъ една метода споредъ която могатъ съвършенно да се отстранятъ отпечатанитѣ букви отъ хартия на стари вестници, така че тази хартия да можо отново да се употреби за печатъ. Химически очистената хартия била трайна колкото съвършено новата и неупотребене още, само че била съ 10 процента по лека. Споредъ смесьта на химикалитѣ, на измитата хартия може даже да се предаде една бѣлота по чиста и отъ тая бѣлота, която е имала първоначално преди да бжде отпечатана.

Системитѣ въ Монте Карло.

Тъкмо сега е сезона на най-оживенитѣ игри въ казиното на Монте Карло. Стотици играчи, съ трескаво вълнение се стремятъ да „вдигнатъ" банката. Подъ „банка" се разбира сумата, съ която тъй наречения крупиеръ (който държи касата) открива сутринъ игритѣ. Да вдигнешъ банката значи, съ възможно най-малко удари да отнемешъ тази сума отъ крупиера. Въ това множина сж се опитали, макцина сж обаче успѣли.

Крупиера открива игритѣ съ около три милиона лева въ касата. Ако той трѣбва да заплати тази сума на нѣкой играчъ, веднага поржчва да му донесатъ отъ бюрото на казиното друга сума въ сжщия размѣръ и тогава може да се каже, че банката е вдигната. Играчитѣ се дѣлятъ на две групи. Едната разчита само на щастливия случай. Другата група има система.

Втората група губи по често систематически, отколкото систематически печели. Тогава става явно, колко полезна е дадена система, съ която нѣкой си троши главата. Разбира се, нѣкои играчи по система сж отбѣлѣвали успѣхи. Но крупиера повече издържа. Историята на тая „банка" познава много сждби и не единъ грѣмъ се е разнасялъ около палмовата градина високо надъ морето. Тя познава сждбата на оня капитанъ, който съ нищожния остатъкъ отъ нѣкогашно княжеско състояние влѣзълъ въ игралнята и следъ нѣколко дни излѣзълъ съ 65 милиона лева. Тя познава сжщо единъ великъ херцогъ, който въ една седмица спечели и отнесе 17 милиона лева. Тя знае сжщо за единъ мистериозенъ играчъ по име Дарнборугъ, който нѣколко пжти е дигалъ банката и отнесълъ близо 70 милиона лева. И единъ другъ, който е влѣзълъ въ игралнята съ 150 лева и събралъ предъ себе си на масата около 8 милиона лева. Знаятъ се още нѣколко мжже, които сж отнесли значителни суми, най-вече единъ търговецъ отъ Чили, който употребилъ цѣлата си печалба за да снабди съ оръжие една южно-американска революция, която пропаднала.

Нѣкои съ еластични умове играчи сж разработили цѣлъ редъ системи. Но банката всичко понася, защото тя прибира малкитѣ и средитѣ загуби на хиляди, които нѣматъ възможность да подържатъ голѣма игра. Понеже е опредѣлено каква най-голѣма сума може да се заложи, опредѣлена е сжщо и най-голѣмата печалба. Известенъ американски мултимилионеръ Пиерпонъ Морганъ еднажъ казалъ, че той би игралъ въ Монте Карло, ако се премахне този максимумъ, така че играча да може да залага въ неограничени размѣри. Управлението на казиното, обаче, съ учтивость но и съ вжтрешна боязнъ е отклонило това предложение и Морганъ напусналъ игралнята. Единъ търговецъ грькъ е обикалялъ този максимумъ, като работилъ ржка за ржка съ 12 асистента, които всички залагали най-голѣмитѣ възможни суми. Но после реда за игритѣ е билъ отменѣнъ, така че нуждни сж не вече 12, но 20 помощници, за да извършатъ единъ ударъ. Но управлението на игралнята може да избѣгне и това масово нападение, ако то се повтореше.

Къмъ средата на миналото столѣтие единъ испанецъ, на име Гарция ималъ една своя особенна система. Нѣколко пжти той вдигналъ банката. Когато неговия максимумъ е билъ достигнатъ, печалбитѣ му се равнявали на около 160 милиона днешни лева. Той обещалъ тържествено повече да не играе, построилъ една църква и държалъ цѣли години обещанието си. Полаканъ, обаче, отъ вниманието на Херцога фонъ Морни, выигралъ съ неговитѣ пари, за да му спечели милиони. Тия пари, обаче, той изгубилъ, опиталъ се съ собственитѣ си средства да придобие загубенитѣ и изгубилъ всичко, какъвто притежавалъ. Разсипанъ, той продалъ своята разрушена система за петь франка на една виенска дама, която съ сжщата тая система изгубила цѣлото си състояние, около 66 милиона лева.

Тъй е съ „абсолютно сигурнитѣ" системи. Ние виждаме, че изнесенитѣ отъ Монте Карло печалби, колкото и да сж голѣми се връщатъ пакъ назадъ, — връщатъ се тѣ поради страстьта и слабия характеръ на играчитѣ, били тѣ систематични или не. Едно доказателство за това е следния случай, който прекрасно илюстрира стабилитета на банката. Единъ англичанинъ на име Вилсъ се хвалилъ съ своята система, съ която, когато пожелелъ, можелъ да вдигне банката. И наистина, въ разстояние само на единъ день той вдигналъ дванадесеть пжти банката. Когато заминавалъ, той казалъ, че ще се върне пакъ и само въ единъ часъ ще вдигне пакъ банката. Той се върналъ и я вдигналъ за половинъ часъ. И всички сж повѣрвали, че той владѣе едно безпогрѣшно средство, и всички наоколо сж се вълнували по вече и отъ самото управление на казиното. На следната година безумниятъ играчъ е вдигналъ пакъ шесть пжти банката. Но следъ това системата му е пропаднала и банката е прибрала всичко, каквото той е притежавалъ.

Съ какви средства си служи банката въ Монте Карло за да надвие занаята на системнитѣ играчи, показва следния случай. И отъ тукъ става явно, че банката привлича тия играчи все по дълбоко въ своята мрежа за да ги върже добре и съвършено унищожи.

Единъ инженеръ е разучавалъ въртежа на колелетата (въ рулетитѣ) на Монте Карло, до като помислилъ, че е увналъ точно установенитѣ размѣри на движенията. Системата му се указала безпогрешна и той вдигналъ нѣколко пжти банката. Управлението на казиното се опитало да провали играча, като си послужило съ собствената му система. То е променило колелата. Когато гениалната система на играча е победила и тия изменения, управлението на банката е подмамило играча, като поставяло сменяеми части между нумерати, така, че въртенията не ставали по сжщия законъ. Съ това пропаднала е и тая система. Отъ тукъ виждаме, че все пакъ банката въ Монте Карло умѣе да се приспособява и въ края на краищата не та а играчитѣ биватъ опропастени.

Б. М.

Първия Султанъ — католикъ. За Султанъ на Квиро, Даръ-есъ-Салаамъ, преди нѣколко дни е билъ избранъ католика Иоахимъ. Това е първия случай, когато единъ католикъ се удостоява съ титлата Султанъ. Новия султанъ, веднага следъ като избора му е билъ утвърденъ отъ английското правителство, отишелъ и се причистилъ въ църквата, следъ което е говорилъ предъ мисионеритѣ, швейцарски капуцини.

Четете в-къ Време

Хуморъ.

*

— Защо се усмихвашъ тъй радостно, приятелю?

— Току що видѣхъ жена ми да минава предъ прозореца.

— И това те прави тъй щастливъ?

— Да, азъ се уплашихъ, че тя ще влезе!

*

— Дете, не бива да викашъ винаги когато поискашъ нѣщо, което не ти даватъ. И менъ ми се искатъ често работи, които не мога да получа и все пакъ не крещя!

— Но това е тъй глупаво отъ тебъ, дѣдо! Викни единъ пжть, здравата! И ще видишъ, че ще получишъ всичко, каквото поискашъ!

*

— Но, господинъ докторе, защо ви виждамъ тъй често въ кръчмата, а въ черква — никога?

— Ние, отче, и безъ това се виждаме доста честичко въ кръчмата!

*

Въ влака.

— Само куфара ви да не падне върху главата ми!

— Бждете спокойни, госпожице, вжтре нѣма нищо, което може да се строши!

*

Въ пансиона.

— Какъ можа да дадешъ една цѣлувка на младия англичанинъ, Олга?

— Защото той ме помоли затова на своя майчинъ езикъ. Азъ искахъ само да му докажа, че го разбрахъ.

*

Децата на единъ чифликчия решили да изненадатъ съ една торта майка си, по случай имения й день. Тѣ изпратили единъ слуга до една сладкарница въ града и му дали бележка, върху която означили това, което трѣбвало да се напише върху тортата. Въ деньтъ на рождението донасятъ тортата съ надписъ: „На нашата обична майка щастие и благословия за най-много 20 лева!".

*

— Почитаеми членове, вие правите такъвъ шумъ, че азъ самъ не мога да разбирамъ думитѣ си.

— Но това трѣбва само да ви радва, г-нъ председателю!

*

— Твоитѣ дрѣхи ти стоятъ винаги тъй добре. Можешъ ли да ми дадешъ адреса на твоя шивачъ?

— Да, съ удоволствие но само при условие, че ти пъкъ нѣма да му дадешъ моя адресъ.

*

— Кога ще се женишъ? И коя ще вземешъ: майката или дъщерята?

— Нито едната отъ двѣтѣ. Майката ме съветва да не вземамъ дъщерята, а пъкъ дъщерята — да не вземамъ майката!

*

Въ влака.

Читатель на вестникъ къмъ началника влака:

— Господинъ началникъ, въ вестника се рекламира една книга „какъ мога да отида бързо напредъ?" Моля ви препоржчайте тази книга на машиниста на локомотива!

*

— Видя ли вълшебника, който върши чудеса?

— Ами това е единъ явенъ мошеникъ!

— Ни най-малко, приятелю! Вчера азъ му дадохъ една фалшива десетлевова банкнота за да си послужи при демонстрациитѣ и представи си — той ми върна една истинска!

*

При посредника за женидби:

— Петѣхъ дами, които ми препоржчвате, сж една отъ друга по-грозни и по стари. Вашия институтъ изглежда да не е тъй реномиранъ!

— Но, позволете, г-не, той е първия въ града и сжществува вече отъ 40 години!

— Това, обаче, не може да е причина, да ми предлагате дами, съ които разполагате още отъ основаването на фирмата ви!

*

Въ сжда.

Сждията: „Обвиняемий, вие сте откраднали отъ месаря 25 килограма месо. Това съвсемъ не е скромно!

Обвиняемия: По малко не можахъ да взема, г-нъ сждия. Нѣмахъ при себе си никакъвъ ножъ.

*

— Но, Мария, това не може повече така да отива. Стъклата и паницитѣ, които трошите, струватъ повече отъ заплатата ви. Какъ ще се уреди всичко това?

— И азъ не зная, госпожо. Може би, ще трѣбва да ми увеличите заплатата.

*

Мария слугува въ единъ частенъ пансионъ; господарката й казва.

— Преди да вдигашъ супенитѣ паници, питай винаги гоститѣ, не желаятъ ли повече супа?

— Добре, госпожо.

На следния день, Мария преди да вдигне супената паница, пита госта.

— Желаете ли още супа?

— Да, моля!

— Супата е свършена, г-не, отговаря Мария.

*

Пациентъ: Искамъ на всѣка цена да живѣя 80 години — какво трѣбва да сторя за да постигна това?

Лѣкаря: Пушите ли?

Пациента: Никога не съмъ пушилъ.

Лѣкаря: Пиете ли?

Пациента: Азъ съмъ въздържателъ.

Лѣкаря: Какъ сте съ женитѣ? Обичате ли нѣжнитѣ сжщества?

Пациента: Женитѣ съвсемъ не ме интересуватъ.

Лѣкаря: За какво искатъ тогава да живѣете 80 години, приятелю?

*

Той: Роклитѣ ти не стигатъ вече и до коленетѣ.

Тя: Какво да правя, милий чорапитѣ, като сж тъй дълги!

Пушене и характеръ.

Италиянски народни психиатрици сж отбѣлѣзали следнитѣ връзки между движенията на пушача и неговия характеръ:

Който пуши съ значение, съ тежесть като дръпа равномѣрно отъ цигарата си, е единъ шлифованъ изтънченъ, методиченъ и сигуренъ човекъ.

Който правилотъ пушека облаци като локомотивъ, е една объркана глава и единъ прахосникъ.

Който загасява цигарата си и отново я запалва, е скжперникъ и безъ нежни чувства.

Който, пушейки, наблюдава синитѣ колелца на дима, е човекъ съ чувство и въобще единъ мечтателъ.

Който пуща димътъ ярезъ носа си е сприхавъ, готовъ винаги да се кара и има натура на играчъ.

Който държи цигарата на края на устата си, е безъ разсждъкъ.

Който държи цигарата си между показалеца и палеца е еротически активенъ.

Който я държи между показалеца и средния пръстъ е единъ позьорь и наивникъ.

Който разкъсва цигарата между пръститѣ си е една разсеена натура.

Пушачи съ лули сж явни егоисти.

Които не пушатъ, иматъ несоциаленъ характеръ.

ФИЛМЪ

Голѣмитѣ французски филми „Клетницитѣ" и „Михаилъ Строговъ" (последния още недовършенъ) сж купени отъ Америка. Това сж първитѣ французски филми, които Америка, могжщата страна на филмовата индустрия, купува отъ Франция.

*

Режисьора Фредъ Нибло е довършилъ филма „Бенъ Хуръ" на предприятието Метро Голдвинъ. Това е най-скжпия филмъ на света. Постановката е струвала 3 милиона и половина долари (около 500 милиона лева) а за публикации и други странични разходи единъ и половина милиона долари (около 200 милиона лева). Само морския бой е коствалъ 400,000 долари (55,600,000 лева) а сцената въ цирка Максимумъ е изискала . . . максимума средства като е погълнала 500,000 долари! Тѣзи цифри не трѣбва да изглеждатъ преувеличени, като се има предъ видъ, че сж употрѣбени 30,000 фигуранти при надбѣгването съ колесницитѣ и 7,500 души на много други сцени.

*

Николай Колинъ филмува по настоящемъ въ „Мюнъ" подъ режисьорството на Робертъ Пеги. Макаръ и да не е единъ филмъ хумористиченъ, тукъ все пакъ има единъ комикъ много изтънченъ и меланхоличенъ. Комичното въ положенията, въ контраститѣ или въ най-искреното вдъхновение на ежедневния животъ — това, което засмива публиката но и което я замисля, следъ като се е смѣла. . .

*

Презъ време на едно интервю съ единъ рапортьоръ на голѣмъ американски вестникъ, Пола Негри е съобщила, че щѣла да напише романа на своя животъ.

*

Голѣмото берлинско филмово предприятие „Уфа" довършва вече три нови филми а именно: „Метрополисъ", режисьоръ Фрицъ Лангъ (режисьора на Нибелунгитѣ); „Фаустъ" (режисьоръ Ф. В. Мурнау) съ Емилъ Янингсъ и Гьосте Екманъ; „Свещенната планина", постановка на А. Франкъ.

*

Констансъ Талмажъ, известната кинодартистка се омжжила за единъ капитанъ отъ английската армия. Изглежда, че тя възнамерява да се откаже окончателно отъ филма.

*

Въ Берлинъ понастоящемъ се прожектира единъ много сполучливъ и красивъ филмъ „Тайнитѣ на душата" (режисьоръ Г. В. Папстъ). Третира се болката на душата на едно човешко сжщество. Показва се началото на болестьта и начина на лекуването ѝ, споредъ методата на психоанализата на професоръ Фрьодъ. Това не е една научна демонстрация. Този филмъ сковава вниманието на зрителя още отъ първия моментъ и го държи въ напрежение до края. Защото той третира мистерии, които човечеството е търсило винаги да си обясни.

Главната роля се изнася великолепно отъ Вернеръ Краусъ. Страхътъ отъ неизвестнитѣ нѣща въ насъ и около насъ се изразява въ неговото измжчено и тормозено лице и въ движенията му. Неговиятъ викъ е болезнения викъ на човечеството, което страда. Зрителя е покъртенъ до дъното на душата си. „Тайнитѣ на душата" открива нови хоризонти и се счита като едно отъ най-интереснитѣ и най-красиви филмови произведения, представени тая година.

Народно и индивидуално творчество въ развитието на българската литература.

Литературата на всѣки естествено развилъ се народъ показва една удивителна хармония между народно и индивидуално творчество. Понѣкога тази хармония е така голѣма, че е мжчно да се покаже, де свършва единиятъ видъ творчество и де започва другиятъ. Класически е примѣрътъ, който ни даватъ въ това отношение старогръцкитѣ поеми „Илиада" и „Одисея". Въпросътъ дали тѣзи поеми сж „народни умотворения" или сж дѣло на гениалния пѣвецъ Омиръ, стои въ науката и до сега открить. Тази хармония между народна и индивидуалната поезия може, впрочемъ, да се проследи и въ по-късното развитие на старата гръцка литература — въ нейната лирика и драма.

Преминемъ ли отъ Гърция въ Римъ, картината изведнажъ се промѣня. Наистина, въ първитѣ моменти на своето развитие и римската литература може да се похвали съ едно близко отношение къмъ народното творчество. но скоро следъ завладяването на Гърция, това естествено развитие изгубва своето направление и тръгва по пжтя на подражанието.

По сжщия пжть на развитие върви и френската литература. И тя като римската започва съ едно самобитно, народно, французско-галско направление въ своето развитие, но скоро следъ войнитѣ на Карла VIII съ Италия изоставя това направление, тръгва подиръ чужди образци и съ писатели като Ронсаръ, Малербъ и Расинъ създава френската класическа литература, ивящна и изискана по форма, но много малко народна по мотиви и по духъ. Само по-късно, когато въ чертозитѣ на поезията биватъ приети и прости смъртни, и лѣзли изъ народа, или прекарали години наредъ средъ него, както е случаятъ напримѣръ съ единъ Молиеръ, само тогава и френската литература тръгва по пжтя на естественото си развитие.

Ако продължимъ и до-нататъкъ този кратъкъ прегледъ, ние ще видимъ, че почти въ всѣка литература, дето връзката между индивидуално и народно творчество е тѣсна, дето поетитѣ се държатъ по близо до народа и неговото творчество, се създаватъ високо художествени произведения, които прескачатъ границитѣ на своето време и мѣсто и ставатъ вѣчни и общочовѣшки. Има ли нужда да се посочва напримѣръ на единъ Шекспиръ, толкова много народенъ по духъ, въпрѣки многобройнитѣ царе въ драмитѣ му, и толкова силно повлиянъ отъ английското народно творчество. А щѣше ли да бжде той такъвъ, ако не бѣше прекаралъ още отъ дете въ една срѣда, която го поставя въ най-близки връзки съ народа и неговитѣ сказания и повѣрия?

Нѣма да се спираме върху Сервантесъ и неговия знаменитъ романъ „Донъ Кихотъ", който е една истинска народна книга.

Внимателното изучаване на найхубавитѣ лирически пѣсни на Гьоте показва една несъмнено тѣсна връзка между тези пѣсни и нѣмската народна поезия; а фактътъ, че въ детскитѣ си години Пушкинъ е живѣлъ съ народнитѣ приказки и пѣсни, които слушалъ отъ баба си и дойката си, обяснява най-добре оня, наистина, руски духъ въ неговата поезия, който го и издига като народенъ поетъ на руситѣ.

II.

Какви сж отношенията между народното и индивидуално творчество въ развитието на нашата литература? За съжаление въ началото на това развитие сжществува една рѣзка раздвоеность. Докато при естествено развилитѣ се литератури индивидуалното творчество тръгва отъ народното, изхожда отъ него и презъ отдѣлната личность става изразъ на народната душа, у насъ литературната дейность върви по единъ обратенъ пжть. Отдѣлниятъ индизидъ, личностьта, представена по това време обикновено отъ духовника, се мжчи да насажда литературата срѣдъ народа отгоре надолу. Да не се забравя освенъ това, че тази литература е по съдържание и духъ чужда, донесена отвънъ и почти непонятна на масата, срѣдъ която се разпространява.

Изобщо нашата старобългарска литература е образецъ на неорганически развила се литература. Народното творчество нѣма къмъ нея почти никакви отношения. Може би само апокрифната, старобългарска литература прави едно щастливо изключение, но, поради нашествието на турцитѣ, тя спира своето развитие на срѣдъ пжть и не създава произведения, които да преживѣятъ вековетѣ.

III.

Съвсемъ други изгледи се откриватъ предъ насъ, когато напущайки старобългарската ние минаваме къмъ новобългарската литература. Бихме могли да кажемъ, че новобългарската литература се зароди и отрастна подъ благотворното влияние на нашата народна поезия. Като започнемъ отъ най-старитѣ и свършимъ съ най-младитѣ, ний не можемъ да намѣримъ въ развитието на нашата литература поети, които да не сж изпитали върху си кога по-слабото, кога по-силното влияние на народната ни поезия. И Добри Чинтуловъ и Петко Славейковъ, и Георги С. Раковски, и Любенъ Каравеловъ, и Христо Ботевъ, и Ив. Вазовъ, и Пенчо Славейковъ, и Пѣйо К. Яворовъ, и Петко Тодоровъ (и кой ли още не) — тѣ всичкитѣ творятъ, това е много очебийно, подъ знака на народната поезия. Разбира се, че отношението на народното къмъ индивидуалното творчество въ развитието на новобългарската литература при различнитѣ писатели е различно.

Тукъ впрочемъ могатъ ясно да се набележатъ две направления: едното — външно-формално и другото — вжтрешно-психологическо.

Преди освобождението тѣзи две направления се представляватъ найдобре отъ двата антипода Любенъ Каравеловъ и Христо Ботевъ. Следъ освобождението първото направление, което се ограничава само съ една външна опъавка на народната пѣсень или най-много съ едно просто нейно подражание, бѣше отначало по-разпространено. Тогава то започна съ Вазова, но по-късно се застжпваше най-добре отъ Цанко Церковски, чиито пѣсни не сж нищо друго освенъ оправени народни пѣсни. Все въ тоя духъ дълго време писаха още Кирилъ Христовъ и Трифонъ Куневъ, ала и тѣхнитѣ преправени народни пѣсни не притежаващи нито простотата и свежестьта на сжщинскитѣ народни пѣсни, нито едно по-дълбоко художествено осмисляне на народнитѣ мотиви, бърже заглъхнаха и се забравиха.

Много по-голѣма вещина въ съзнателното използване на народната поезия за художествени цели показахъ писателитѣ отъ второто, вжтрешно-психологическото направление, начело на които трѣбва да поставимъ Пенчо Славейковъ. Да творишъ въ духа на народната поезия, не значи да нагодишъ стиха си (нито даже стила си) къмъ етика на народната пѣсень, защото тоя стихъ не е кой знае колко богатъ и разнообразенъ въ своята техника следствие на това е най-малко пригоденъ за модерна поезия, която предполага преди всичко именно едно такова разнообразие. Да творишъ въ духа на народната поезия не значи и да подражавашъ на това, което народниятъ пѣвецъ е вече създалъ защото, колкото и полезно да е подражанието за техническото усъвършенствуване на единъ талантъ, то е все пакъ подражание.

Не, да творишъ въ духа на народната пѣсень, ще рече да осмислишъ вжтрешно, прихологически единъ народенъ мотивъ, като изхожашъ отъ основнитѣ елементи на народната душа и като не се придържатъ слѣпо срѣдствата на народния пѣвецъ, а най-свободно се ползватъ както отъ срѣдствата на модерната поезия така и отъ духа на новото време, на бждещето, което то носи съ себе си.

Така използва у насъ народната поезия освенъ Пенчо Славйковъ още Петко Тодоровъ, така се ползватъ отъ нейнитѣ съкровища и нашитѣ най даровити млади поети — Елисизета Бѣлчева Багряна и Ангелъ Каралийчевъ.

Разбира се, че отношенията между индивидуално и народно творчество не бива да бждатъ винаги непремѣнно много тѣсни, за да се постигне едно хармонично развитие на дадена литература. Ако за началото на едно литературно развитие това условие е непремѣнно и необходимо, за една напреднала въ развитието си литература то не е вече условие, безъ което не може да мине. Достатъчна е една макаръ и най-слаба връзка, за да се запазятъ въ художествената литература елементитѣ на народния духъ и за да не се погуби той отъ центробѣжнитѣ сили на външнитѣ влияния.

Василъ Ставревъ.

Градоначалникъ-бандитъ. Нѣкой си Овчарковъ е билъ назначенъ градоначалникъ на Биала-Подла (Полша). Той билъ твърде строгъ полицай и затова всички жители имали страхопочитание предъ него. Единъ день, въ началото на априлъ т. г. Овчарковъ се разхождалъ изъ улицитѣ на града. Минувачитѣ почтително го поздравлявали. Изеднажъ предъ него се изпъчило едно окъсано хлапе и му викнало: „Добъръ день. Влостовски, какъ прекрасно ти си облеченъ!" Градоначалникътъ засукалъ тревожно мустацитѣ си и поискалъ да острани нахалното момче. Нѣкои минаващи наблизо граждани, обаче, чули необикновения поздравъ на хлапака и изеднажъ изъ града се пръснала слухъ, че Влостовски е името на единъ страшенъ престжпникъ, отдавна търсенъ. И още сжщия день се указва, че неумолимия комисаръ и градоначалникъ Овчарковъ не е никой другъ освенъ безследно изчезналия бандитъ. Узнава се веднага, че Влостовски се е снабдилъ съ книжата на единъ убитъ руски капитанъ и на основание тия документи назначенъ е билъ комисаръ, а въ последствие, поради акуратность и умение, за градоначалникъ на Биала-подла. И несъмнено той щеше да има предъ себе си една блѣскава кариера, ако не бѣ издаденъ отъ окъсания хлапакъ, дете на бившъ неговъ колега — бандитъ.

„ЗЛАТОРОГЪ" ВЪ ВАРНА

Предъ многобройна, отбрана публика на 18 м. м., въ 7 ч. в., въ „Юнашкия салонъ", група писатели, сътрудници на сп. „Златорогъ" устроиха „Литературно четене" отъ собствени печатани и непечатани произведения.

Г-нъ Георги Райчевъ, водачътъ на групата, откри четенето съ нѣколко хубави думи върху отношенията между „Писателя и народа". Следъ него г-жа Елисавета Бѣлчева Багряна прочете нѣкои отъ най-хубавитѣ си стихотворения. Стихотворенията на Багряна сж едно много важно явление въ нашата най-нова литература. Тѣ означаватъ единъ завой въ развитието на тази литература, единъ завой и едно завръщане. И може би, едно ново заплтване „нагоре къмъ върха!"

Следъ дълго лутане изъ мъглата на единъ криворазбранъ символизъмъ нашата най-млада поезия се възъръща отново къмъ оня пунктъ на своето развитие, при който я бѣха оставили преди години Пенчо Славейковъ и Пейо Тодоровъ — при нашата народна поезия. Получила отъ нея наново жизненитѣ си сокове, които почти бѣше изгубила по-рано, тя върви сега съ необикновено бързъ темпъ къмъ едно рѣдко възмогване и единъ сигуренъ разцвѣтъ.

Г-жа Елисавета Бѣлчева Багряна чете много изразително, съ хубава дикция и съ голѣмо изяжество въ нюансировката на изнасянитѣ душевни преживявания. Нѣкжде обаче, напр. въ „Стихии", тя трѣбваше де бжде по силна и по-„стихийна". Тогава и поривистиятъ ритъмъ на това стихотворение щѣше да изпъкне още по-хубаво.

Стихии!

Който не вѣрва все още, че Багряна е едно голѣмо дарование, нека прочете това стихотворение и нека се поспре надъ неговата чудна ритмика. Нашето стихотворство другъ пжть не е стигало до такава ритмична стихийность и внушителность.

Следъ Багряна Г-нъ Вл. Поляковъ прочете своя разказъ „Смърть". Г-нъ Поляковъ чете съ изискана правилна интонация и сжщо така хубава дикция. Неговиятъ разказъ (както и другитѣ му разкази на „диаболични теми"), макаръ да не прави особено силно впечатление по ефектната си композиция, е написанъ съ удивително тънка психология и съ вѣрно чувство за таинственото и мистичното въ човѣшката природа. Поляновъ е несъмнено единъ отъ добритѣ наши разказвачи. Той попада винаги на интересни, теми, които се старае да обработва съ нови, по-малко познати у насъ срѣдства. Може би, той още не е намѣрилъ истинския си тонъ, но ние сме убедени, че той ще стане единъ отъ голѣмитѣ ни белетристи, защото е несъмнено талантливъ и притежава богата духовна природа.

Има нѣщо неудържимо бурно въ стиховетѣ на Г-нъ Н. Фурнаджиевъ, нѣщо поривисто-стихийно, което се вълнува, както вълнуващата се кръвь на тракиеца, какъвто е самъ той въ действителность. Тази стихийность и поривитость личи и въ тона, съ който той чете и особено въ онова енергично, тежко, натъртено ж, съ което завършватъ мжжественитѣ му стихове. Той ги произнася нѣкакъ грубо, неодѣлано, ала въпрѣки това увлича и завладява слушателя.

Г-нъ Георги Райчевъ прочете своя най-новъ разказъ „Пари". И той както Поляновъ обича дълбокитѣ, психологически странно заплетенитѣ душевни състояния, които умѣе много добре художествено да пресъздава. Разказътъ „Пари" страда, наистина, отъ нѣкаква схематичность и сухота, лицата сж нѣкакъ откжснати отъ действителностьта и сж дадени много абстрактно, отвлѣчено, ала тъкмо за това разказътъ се издига до характера на притча, на сказание и несъмнено печели твърде много.

Георги Райчевъ е единъ отъ по-старитѣ между нашитѣ най-нови писатели. Той даде вече разкази, които далеко надминаватъ досегашния нашъ разказъ, които му придаватъ една вжтрешна глъбина и го насочватъ къмъ неизведани още области.

По силата на поетическото си дарование г-нъ Ангелъ Каралийевъ може да се постави наредъ съ Багряна. Неговата поезия е източникъ, който блика, тече направо отъ мѣстото, дето извира, и затова е така непосрѣдствена и заразяваща. Какви чудни образи се срѣщатъ въ тази поезия, какви поетически форми, какво великолепие отъ картини!

И после, неговитѣ тѣсни връзки съ народното ни творчество, народниятъ духъ, който се отразява въ неговитѣ произведения!

Той чете разказа „Отче нашъ", чете го съ увлѣчението и жарьта на младежката си душа, чете го даже съ чувството на хайдутина, за когото се говорѣше въ този разказъ.

Ангелъ Каралийчевъ е на единъ много правъ пжть — отъ народната поезия, отъ която черпи съ двѣтѣ си ржце, той, може би, ще извлѣче най-хубавитѣ произведения на нашата художествена литература.

Изобщо гостуването на групата писатели сътрудници на сп. „Златорогъ" бѣше единъ рѣдъкъ празникъ за любопитнитѣ на българската литература въ нашия градъ. Ние бихме желали да се устрояватъ по-често такива празници.

Василъ Станревъ

Музикални празденства въ Варна.

Варна, роднятъ градъ на редица наши музикални сили, трѣбваше да роди и идеята за тѣхното обединение — идея за полагане традиционно начала на годишни, тържествени „правници — срѣщи" на всички, които претендиратъ да иматъ дѣлъ въ изграждането на нашето младо музик. искуство. Ония, които сж имали щастието да присѫствуватъ поне веднажъ на международнитѣ музикални тържества въ Залцбургъ (Австрия) кждѣто при стечение на повечето първи западни музик сили — творци, инструменталисти и пр. — и на многохилядни слушатели отъ цѣлъ свѣтъ се демонстрираръ коректнитѣ постижения на европейската музика, биха схванали огромното значение на една подобна традиция у насъ (макаръ и въ общобългарски размеръ) ако тя успѣе и се затвърди. Откъснатъ въ повечето случай отъ общия ходъ на най-капризното отъ всички изкуства, затворенъ и изолиранъ въ тѣсния кржгъ на провинциализма, нашия музикантъ съ течение на врѣмето губи връзка не само съ общоевропейското, но и съ общо българското. Ний, които нѣмаме още никакво музик. минало — чернoработници на едно „настояще—основа" на бжджща музик. традиция — имаме нужда, повече отъ всички други отъ общуване, взаимооповаване, взаимовъзпитание и съревнование.

София, която между другото централизира и всички по видни наши музик. сили, е единствения градъ, който поддържа по-редовенъ контактъ съ изкуствата на западъ, въ който отчасти може да се почувствува нивото до което се издига разрастващата се наша музика, и въ който една по широка и дѣйна група творци и изпълнители намиратъ почва за развитие и съревнование подъ зоркото око на една току-що зараждаща се смислена и безпристрастна критика. Прогонилъ, обаче най ценното вънъ отъ прѣделитѣ на нашата страна, поелъ пжтя на една погрѣшна оперна политика, при наличностьта на само нѣколко сносни симфонични постижения отвърналъ погледъ отъ проявитѣ на провинциалния творчески духъ, безъ взаиморазбирателство и съдѣйствие безъ здрава традиция, нашия прѣстоленъ градъ стои безплоденъ, не показалъ ни едно постижение отъ по-голѣмъ стилъ, само съ претенциитѣ на първенстующъ метрополъ и предъ историческата отговорность за едно безпримерно прѣнебрежение къмъ родната музика и нейнитѣ творители.

Отъ друга страна, много самоботни майстори на звука, попаднали по своя или чужда вина изъ развитѣ кжтища на нашата страна, изолирани и не разполагайки съ възможностьта да чуятъ нѣщо повече и корегиратъ своитѣ лични постижения, често заглъхватъ и безшумно изчезватъ по мъглявия провинциаленъ хоризонтъ, или заели невавидната поза на маняци, се силятъ да догонятъ полета на едно изкуство, което не познава граници. И наистина, при наличностьта на такова изобилие отъ безконтролно зараждащи се музик. сили, передъ невъзможнитѣ за едно самооповаване условия у насъ, въ тая область, както и въ всички други, маниячеството безразборно се шири, като дори претендира за право на естетично обществено възпитание; и всички вирѣятъ разпокъсани, не познаващи и непризнаващи другитѣ, затворени въ допотопната крѣпость на своитѣ често неграмотни постижения, толкова абсурдни колкото и печални. При тази артистична дѣйствителность, която е и обща наша дѣйствителность, идеята за колективни демонстрации е повече отъ наврѣмена и необходима. По примѣра на всички търговско индустриални, художествени, скулптурни и пр. колективни изложби, врѣме е да се замислимъ и покажемъ поне предъ насъ самитѣ онова, което е постигнато и въ областьта на най младото ни изкуство.

Варна, която въ скоро врѣме обѣщава да бжде лѣтенъ сборенъ пунктъ на почти цѣлата наша интелигенция, която разполага съ лѣтни! (за жалость не и зимни!) удобства за изнасяне редица тържествени симфонични, камерни, хорови и пр. общо народни концерти, при възможното участие на всички наши творчески и инструментални сили, е най-удобното мѣсто за осжществение на тая отлична идея, породила се между членоветѣ на музик. комитетъ при новооснованото културно просвѣтно читалищно д-во тукъ, и възторжено подета отъ музик. срѣди въ столицата. Това културно начинание, което ще допринесе твърдѣ и къмъ всичко което се прави за повдигането на нашата прѣкрасна морска столица, и което привлича постепено вниманието на всички отговорни фактори и обществени срѣди, е отъ първостепено възпитателно значение както за публика така и за артисти; това е единъ зовъ за сбръщане погледъ къмъ нашата родна музика, една демонстрация за общность единъ праздниченъ култъ къмъ оня евикъ на душата, тъй самобитенъ и богатъ у насъ, който най бърже ще ни наложи и съединя съ западната култура: — общочовѣшкия евикъ на музиката.

И дано поне въ този случай непобѣдимия български генин на завистьта бжде победенъ, и още преди настжпващия сезонъ бждемъ свидѣтели на едно много обѣщаващо, общобългарско музикално тържество — начало на онова, което най-много ни липсва и което е основния елементъ на всѣки народъ: — традицията.

Н. Найденовъ.

Краятъ на единъ разбойникъ. Както ромжнскитѣ вестници съобщаватъ, известниятъ и дори прочутъ бандитъ Томеску, „Царя на горитѣ и планинитѣ" е билъ най-сетне убитъ. Томеску е билъ синъ на единъ селянинъ. Като войникъ той се е провинилъ и избѣгалъ въ планинитѣ на Ромжния, кадето е водилъ непостояненъ животъ, събралъ около себе си една силна разбойническа банда и открилъ война на ромжнскитѣ жандарми и бирници. Въ разстояние на 3 години той е обралъ около 150 бирници и 40 богати търговци. И, естествено, тия обири не сж били извършвани винаги безъ кръвь, тъй че освенъ тия 200 обира върху съвестьта на Томеску лежатъ 187 убийства. Неговитѣ деяния му бѣха създали популярность между угнетенитѣ отъ тежки данъци и отъ корупцията селяни, които сж му указвали помощь срещу жандармитѣ. Разказватъ, че единъ нечестенъ бирникъ веднажъ злоупотребилъ значителна сума и съобщилъ, че е билъ обранъ отъ Томеску. Още сжщата нощь бирника е билъ посетенъ отъ Томеску, който взелъ злоупотребената сума безъ една малка часть, която бирника успѣлъ вече да похарчи. За тая липсваща часть, обаче, и за своята нечестность бирника получилъ 25 тояги. Сега Томеску е станалъ жерва на предателството на единъ неговъ сподвижникъ. Предателя го е убилъ изъ засада, за да избѣгне самъ преследванията на властьта и за да получи паричната премия, определена за главата на Томеску.

Една експедиция въ каменния вѣкъ. Водителя на една австралийска експедиция за изследване Нова-Гвинея, зоолога Бригсъ отъ университета въ Сидней, разправя чудновати нѣща следъ своето завръщане отъ вжтрешностьта на страната, кждето е живѣлъ дълго време. Племето Вапи и днесъ живѣело въ каменния векъ, тъй като пжтующитѣ търговци и до днесъ не сж успѣли тамъ да въведатъ желѣзнитѣ сечива. Ножове, брадви и пр. племето си правило отъ грижливо наостренъ камъкъ. Когато не употребяватъ тия инструменти, жителитѣ ги пазятъ въ специално приготвени джобове, за да не изгубятъ отъ остротата си, защото при сжществующитѣ, примитивни помощни средства точенето отнемало извънредно много време.

500,000 американци въ Европа. Въ недѣля, 18 априлъ 7 пжтнически параходи сж чапуснали пристанището въ Ню-Йоркъ на пжть за Европа. Всички параходи сж били препълнени съ американци, които идели вече за лѣтния сезонъ въ Европа. Презъ май и юний около 500,000 американци, ще отпжтуватъ отъ Ню-Йоркъ за да прекарать лѣтото въ Европа.

Единъ великъ българинъ.

Това е Панчо Владигеровъ, композиторъ и пианистъ. Малцина го познаватъ, още по-малко сж тия, които сж го чували, или сж слушали неговите работи. Макаръ, че и тукъ е изнесялъ концерти той до сега е оставалъ непознатъ, защото винаги е живѣлъ съ малко шумъ около себе си отдаденъ само на най възвишеното и сериозното въ музиката, отбягващъ винаги рекламното, което е сжщината на самозванитѣ.

Заживѣлъ отъ дѣтинство въ Берлинъ той дълги години вече заема едно отъ първитѣ музикални мѣста въ тоя културенъ центъръ. Като студентъ въ академията той е гордостьта ѝ и редовно излиза първенеца въ многократнитѣ музикални конкурси, а сега е една отъ най силнитѣ по своята самобитность музикалнотворческа личность.

Отъ нѣколко години той е негласниятъ музикаленъ директоръ на великия немски режисьоръ професоръ Макъ Райнхардъ, който въ лицето на Панча намира единствения музикаленъ майсторъ отговарящъ най-добре на неговия театраленъ геній. И редятъ се пиеситѣ, при които Райнхардъ търси помощьта на Панча. „Zesar u. Kleopatra", „Traumspiel", „Kreidekreis" — това сж съчинения при сценичната постановка, на които Райнхардъ въ полета на своя геній среща Панча, оценява то, както само той може да мери въ областьта на изкуството и заедно съ него дава новия сценични постижения, които отъ нѣколко години сж най-свѣтлия ореолъ на неговото творчество.

При откриването на своя най новъ Берлински театъръ „Komödie" Райнхардъ, въ оная б лежита вечеръ, когато цѣлиятъ духовенъ елитъ очакваше да види най-новото отъ най-предния свой режисьоръ постави Панча въ най деликатната роля на диригента. И съ какво опиянение отъ важностьта на тая вечеръ, съ какво съзнание и достойнство Панчо заемаше този постъ!

Наредъ съ Райнхардъ неговото име предизвика буря отъ въстори сердъ цѣлия критически свѣтъ. На тази годишнитѣ театрално-музикални тържества въ Salzburg Виенската филармония изпълни съпроводната музика на неговия цигулковъ концертъ, Солистъ беше неговия братъ Лулу — най добре школувания нашъ цигуларь. Значението, които тия тържества иматъ за изкуството на западъ достатъчно добрѣ говори за величината на тия, които иматъ честьта да бждатъ наредени тамъ, като участвующи.

Предъ думитѣ „Salzburg Festspielle" ние трѣбва само да благоговѣемъ и тѣ могатъ да ни бждатъ само идеалъ.

Друго обстоятелство и, може би, най-важното, което прави отъ Панчо единъ великанъ е неговата самобитность — неговата българска самобитность. Живѣлъ толкова години подъ влиянието и силата на западното изкуство той превъзмогна всички влечения къмъ „празното" въ модерното творчество, на което по слабитѣ натури ставатъ жертва. Той взе само най хубавото, взе онова, което бѣше универсално, вложи въ него богатствата на народната ни душа и даде това, което Grieg даде своя народъ.

Той съ силата на своя геній разкри предъ свѣта бисеритѣ, които нашата народно музикална съкровищница тъй грижливо е пазила до сега отъ ногтѣтѣ на бездарното. И днесъ нашата музика не е вече това, което се нарича „нашенско" и, което наистина бѣше само за предъ насъ, а такава, която прави честь на всѣка сцена. Диригенти, като Oskar Fried изпълняватъ Панча съ високото съзнание, че изнасятъ предъ свѣта единъ отъ най-голѣмитѣ майстори на времето ни, за когото Берлинскиятъ критикъ Weissmann преди години още каза: — „ето единъ музикаленъ геній".

Това е Панчо, обрисуванъ въ най едри линии.

Инж. Д. Славовъ.

Последни отзиви за концертитѣ на Владигерови

Преводи на Николай Лилиевъ.

Берминеръ Цайтунгъ амъ Митагъ. Въ Майстерзалъ изпълняватъ братя Владигерови — Панчо компонистъ-пианистъ и Любенъ — виолонистъ — програма отъ стари и млади композитори. Между тѣхъ — две композиции на Панчо, които се изпълняватъ за пръвъ пжть: две парафрази „Хоро" и „Ржченица" и една българска рапсодия „Вардаръ".

Панчо е щастливъ, че е българинъ. Той може да вземе една национална тема, да я върти и превръща да я освѣтлява отъ всички страни и да изтръгне — чисто етнографско — въздействие, което инъкъ би останало заключено за него.

Азъ слушамъ двѣтѣ български парафрази, които формално сж построени по единъ и сжщъ начинъ. Една интродукция — изразъ на копнежъ и стенание — и следъ туй, темата на танца, която трѣбва да наподобява български кавалъ — и заплетениятъ $^{7}/_{16}$ тактъ, който се употрѣбява много нарѣдко.

Народна музика! народна музика! Примитивно замислена като природата — като изблъкъ на народната душа! Отъ само себе си тя се влива въ душата на зрителя — чрезъ виртуознитѣ удари на Панчо по пианото, чрезъ цигулката, по която чрезъ своя развихренъ ритъмъ, раздвижва зрителя.

Джазбандъ край брѣга на Марица!

Д-ръ Ерихъ Урбанъ.

Теглихе Рундшау. Панчо и Любенъ Владигерови както изглежда близнаци, българи по произходъ, още юноши, дадоха концертъ въ Майстерзалъ. Панчо — пианистъ, а Любенъ — виолонистъ — и двамата пълни господари на своя инструментъ. Музикалностьта и юношеската жизненость се сплитатъ у тѣхъ въ могжщо завладяващо, но не сурово изпълнение, което пленява съ своя виртоузенъ блѣсъкъ. И композициитѣ на Панчо будѣха сжщото впечатление: темпераментни, ловко свързани сложни концертни парафрази, въ чиято основа лежи българската народна музика.

Дойче Тагесцайтунгъ 9 априлъ 1925. Композиционната вечеръ на Панчо Владигеровъ въ „Майстерзалъ" ни разкри дарованието и музикалната природа на тоя младъ българинъ, който още по-рано бѣше привлѣкълъ вниманието на слушателя съ своя мощенъ концертъ за пиано. Триото за пиано, цигулка и виолончело, което за пръвъ пжть изпълни Любенъ Владигеровъ и Йозефъ Вайсгерберъ, е написано преди десеть години: написано съ голѣма вещина, то разкрива една гънка отъ родната музика и се разстила на широки вълни въ развихрени мелодии и въ богати сжзвучия.

Проф. Д-ръ Херм. Шпрингеръ

Алгемайне Музикцайтунгъ. 17 априлъ 1925. И по-рано се говорило на това мѣсто за силния и здравъ музикаленъ даръ на българина компонистъ Панчо Владигеровъ, който се проявява и като пианистъ. Въ триото за пиано ор. 4, отъ 1916 г., написано на прага на юношеството изпжква благородно построената главна тема на началната фраза и естественото чувство за полифоничность.

Въ всички произведения на компониста се чувствува силенъ темпераментъ, голѣмъ колоритъ, веренъ инстиктъ за образность и пълно съответствие въ духа на инструментитѣ. Най-сполучлива спорецъ мене е българската рапсодия „Вардаръ", чиято кипеща дива сила се повишава отъ единъ ефектъ, подобенъ на джазбандъ: — ритмични удари съ палеца на ржката по ржба на цигулката. Любенъ Владигеровъ — братъ-близнакъ на компониста, е единъ изключителенъ виолонистъ, съ голѣмъ благороденъ тонъ и съ необикновени познания.

Д-ръ Хайнцъ Принсхайнъ

Музикбото. — Октомврий 1925. Концертътъ за цигулка на Панчо Владигеровъ ор. 11 заслѣпява и трепти отъ пламененъ ритмиченъ животъ. Едно могжщо творение, единъ даръ, за който копнѣе всѣки виртоузъ следъ Вийотанъ и Винявски. Каква сладость въ мелодията — тя гали като позната, стара пѣсень — все пакъ колко нова и оригинална е тя! Какъвъ темпераментенъ жаръ въ тая славянска тема за танцъ! Съзвучната тъкань на концерта е изработена съ голѣма ловкость. Въ днешно време, когато се пише съ такова подчъртано дълбокомислие — съ „меланхолия поради невъзможностьта за творчество" — една тъй негримирана, полунаивна, естествена музика буди двойна радость. Музикантитѣ, слава Богу, не умиратъ, макаръ свѣтътъ да се материализира.

Партията за цигулка се изпълни отъ Любенъ Владигеровъ братъ-близнакъ на компониста, виолонистъ отъ необикновена раса, съ чудни технически познания. Той пѣе на своята цигулка тъй както най-добритѣ не биха могли, той кове своитѣ стакати съ устремъ, на който би завидилъ дори Хуберманъ. Наистина, голѣма наслада бѣше да се чуе тоя съвременен бохемъ, на чието лице можеше да се прочете свѣтлата радость отъ собственото му изпълнение. Темпераментътъ изтръгва темпераментъ — дори отъ залцбургчани! Двамата Владигеровци бѣха увѣнчани съ успѣхъ, каквото отдавна не сж имали дори най-добритѣ любимци на публиката.

Ото Зигель

Нойе Фрайе Пресе. — Виена, 24 августъ 1925. Презъ втората вечеръ се изнесе единъ интересенъ концертъ за цигулка отъ българина Панчо Владигеровъ. Концертътъ се изпълни отъ брата на компониста, Любенъ Владигеровъ, който предаде страстния характеръ на тая музика съ завладяващо чувство.

Корнголдъ

Залцбургеръ Фолксблатъ, 11 августъ 1925 г. Изпълненията, подъ ржководството на Д-ръ Паумгартнеръ стояха на хубава висота. Особенъ успѣхъ имаше братътъ на компониста Владигеровъ въ соловата партия на концерта за цигулка.

Г. О. Т.

Залцбургеръ Вахтъ, 11 августъ 1925. Още съ първия звукъ се отваря единъ кранъ — следъ туй музиката пращи и се руши, плъзга се и тече — не престава нито за мигъ, докато сетния тактъ внезапно не прекъсне и не замре. Ясна по форма, съ чиста и благородна динамика, тая пламенна музика, макаръ и непосрѣдна, нито веднажъ не жертвува органическото израждане заради техниката на цугулката. Макаръ и съ абсолютна хоризонталность въ мелодията, съ изместване на акцентитѣ, съ ритмични странности, съ друго схващане за тоналностьта, съ успокояващи дисонанси, съ повишаване значението и съ изненади на тоничнитѣ ключове, произвеждането си остава велико, дори за най-строгата преценка.

Братътъ на компониста, Любенъ Владагеровъ, изпълняваше концерта. Едно безсъмнено зрѣло изпълнение; зрѣло, защото забравяшъ да мислишъ за техниката, тя е превъзмогната. Защото техника, която се забелѣзва, е като хубава картина, която нѣма още собственикъ. Освободенъ отъ борбата съ двойнитѣ грифове и съ акробатнитѣ щрихи на лжка, ясно изпъква широкиятъ замахъ на творческото изпълнение и на пълното разбиране на тематиката. Въ кантилената имаше нѣщо чудно за нѣмцитѣ; имаше, изобщо, нѣкои особенности, които се изплъзваха отъ вниманието на слушателя при майсторското изпълнение.

Колвиц

КОНЦЕРТЪ
Братя Владигерови

Наскоро въ Варна ще дойдатъ и дадатъ единъ голѣлъ концертъ двамата братя Панчо и Любенъ Владигерови. На концерта си си въ Варна тѣ ще изпълнятъ следната програма:

1. **Сергий Ив. Танѣевъ.** Концертна сюита за цигулка и пиано оп. 28: Прелюдия; Приказка; Гавотъ.

2. **Панчо Владигеровъ.** Пиеси за соло пиано: а) Ноктюрно серенада. (Екзотични прелюдии № 1 изъ оп. 17). б) Страсть (изъ оп. 9) в) Вечерна пѣсень. (Екзотични прелюдии № 4 изъ оп. 17) г) Концертенъ Фокс-тротъ.

3. **Мануель де Фаля.** Испанска сюита: за цигулка и пиано. а) Мавританско покривало. б) Нана (присливна пѣсень) в) Пѣсень; г) Астуриана; д) Йота; е) Поло.

4. **Панчо Владигеровъ.** Две български парафрази за цигулка и пиано оп. 18. Хоро; Ржченица.

5. **Панчо Вдадигеровъ:** Вардаръ, рапсодия за цигулка и пиано.

Бележка на композитора: „Хоро" и Ржченица" сж български народни танци. Въ основата на първото — танцъ на групи, подобенъ на хоро — лежи правилниятъ $^{2}/_{4}$ тактъ; втората — изпълнявана отъ отдѣлни солисти носи своя характеренъ белегъ въ неправилния $^{7}/_{16}$ тактъ.

Странниятъ звукъ на понтичелото на цигулката, въ началото на „ржченица" напомня български народенъ инструментъ — кавала.

Всички произведания на Панчо Владигеровъ сж издадени отъ Universal-Edition, Виена-Лайпцигъ.

Поканватъ се желающитѣ учители да взематъ участие въ курса по пѣние, който се урежда отъ инспекцията на 4, 5, 7 и 3 май т. г. въ помѣщението на училището „Св. Климентъ". Въ курса ще се разучаватъ текстоветѣ и мелодиитѣ на задължителнитѣ училищни пѣсни.